

У К Р А Ї Н А
Чернівецька міська рада
Управління освіти
Чернівецька гімназія №11

Н А К А З

30.10.2023

№ 140/11

**Про результати вхідного моніторингу
психологічної адаптації учнів 1-х, 5-х класів**

Згідно з Державним стандартом початкової освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21 лютого 2018 року № 87, згідно з річним планом роботи на 2023/2024 н.р. у I семестрі моніторинговою групою здійснювалося комплексне вивчення рівня готовності учнів 1-х класу до навчання у школі. Для того, щоб адаптаційний період у першокласників минув успішно, адміністрацією гімназії були передбачені наступні етапи його організації: створення адміністрацією гімназії, класними керівниками організаційних умов, що забезпечують адаптаційний період, прийняття класними керівниками ідеї адаптаційного періоду, усвідомлення його змісту та необхідності підготовки, залучення батьків для допомоги учням до умов навчання в закладі.

Обстеженням охоплено 36 учнів:

1 – А клас - 21 учень (класний керівник – Барбазяк Л.З.)

1 – Б клас – 23 учні (класний керівник – Пономаренко М.С.)

Результати вивчення адаптації учнів визначалися за наступними показниками: адаптація – це процес пристосування до нових, незвичних умов життя, пов'язаний із напруженням всіх систем організму. Визначають наступні рівні процесу адаптації:

- Високий – першокласник позитивно ставиться до школи, її правил і вимог. Учбовий матеріал засвоює легко. Глибоко та повно оволодіває програмовим матеріалом, розв'язує ускладнені задачі, чемний, уважно вислуховує вказівки, пояснення вчителя. Доручення виконує охоче й сумлінно, без зовнішнього контролю. Виявляє високу зацікавленість до самостійної роботи, готується до всіх уроків. Має у класу позитивний статус.
- Середній – першокласник позитивно ставиться до школи, відвідування уроків не викликає у нього негативних переживань. Розуміє учбовий матеріал, коли вчитель пояснює його досить детально та наочно. Засвоює основний зміст програми з усіх предметів, самостійно розв'язує типові задачі. Зосереджений та

уважний під час виконання завдань, доручень, вказівок учителя, разом з тим потребує контролю з боку дорослого. Зосередженим буває тільки тоді, коли робить щось цікаве для себе. Майже завжди готується до уроків та виконує домашні завдання. Доручення виконує сумлінно. Дружить з багатьма однокласниками.

- Низький – першокласник негативно або байдуже ставиться до школи. Часто скаржиться на здоров'я, погане самопочуття, в нього переважає пригнічений настрій. Спостерігаються порушення дисципліни. Матеріал, який пояснює вчитель, засвоює фрагментарно. Самостійна робота з підручником викликає труднощі, під час виконання самостійних завдань не виявляє до них інтересу. До уроків готується нерегулярно, потребує постійного контролю, систематичних нагадувань та спонукань як з боку учителя, так й з боку батьків. Може зберігати працездатність та увагу за наявності тривалих пауз для відпочинку. Для розуміння нового матеріалу та розв'язування задач за зразком потребує значної допомоги вчителів та батьків. Доручення виконує під контролем й без особливого бажання. Пасивний, близьких друзів не має, знає імена та прізвища лише частини однокласників.

- Деадаптація – утворення неадекватних механізмів пристосування дитини до школи у формі порушення у навчанні та поведінці, конфліктних стосунків, психосоматичних захворювань й реакцій, підвищеного рівня тривожності. Учень несвідомо прагне до відчуження, не приймає норми та правила соціуму. Першокласник не пристосований до предметної сторони навчальної діяльності, не здатний довільно керувати своєю поведінкою, не може прийняти темп шкільного життя. Іноді зустрічаються шкільні неврози або фобії школи.

За результатами дослідження можна зробити наступні висновки, що подані в таблиці.

Клас	К-сть учнів	Високий рівень	Середній рівень	Низький рівень
1 – А	21	8 учнів (38%)	12 учнів (57%)	1 учень (5%)
1 – Б	23	11 учнів (48%)	12 учнів (52%)	0
Всі класи	44	19 учень (43%)	24 учні (55%)	1 учень (2%)

Як видно з таблиці, більшість учнів (55%) позитивно ставляться до школи, її правил та вимог, розуміють та засвоюють учбовий матеріал, виконують домашні завдання та доручення, мають багато друзів серед однокласників. Деадаптованих учнів не виявлено.

Для того, щоб в подальшому не виникало труднощів, конфліктних ситуацій у спілкуванні з однолітками та вчителями, розроблені та надані рекомендації батькам та вчителям першокласників.

Відповідно до Державного стандарту базової середньої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020 року № 898, згідно з річним планом роботи на 2023/2024 н.р. моніторингова група вивчає рівень адаптації учнів 5 класу до умов навчання в основній школі.

Метою даного контролю є виявити проблеми, з якими учні 5 класу стикаються в адаптаційний період та визначити шляхи їх подолання, прослідкувати наступність в навчанні з молодшої школи в основну, вивчити психологічну сторону взаємостосунків учнів і вчителів. Моніторингова група відвідує уроки, проводить бесіди з вчителями та учнями, спостерігає за поведінкою учнів під час перерв, уроків, аналізує виховний план.

Перехід учня початкової школи до школи другого ступеня супроводжується низкою специфічних проблем, що потребують особливої уваги. Складність цього періоду зумовлена, насамперед, сукупністю психофізіологічних та особистісних змін, які відбуваються у внутрішньому світі дітей на межі 4-х та 5-х класів. До того ж нові умови навчання у середній школі висувають більш високі вимоги до інтелектуального розвитку учня, підвищують темпи навчальної діяльності. Усе це викликає напруження психіки дитини й може призвести до перевтоми, підвищення рівня тривожності, труднощів у соціально-психологічній адаптації.

Тому для попередження можливих негативних явищ на даному етапі розвитку особистості школяра, виявлення труднощів психологічною службою проведено соціально-психологічне дослідження. Завданнями моніторингу є вивчення психологічної готовності учнів до переходу у середню ланку школи, виявлення рівня шкільної тривожності п'ятикласників, визначення психологічного клімату класу, виявлення особливостей взаємин між однокласниками, між учнями та вчителями, надання рекомендацій батькам та педагогам щодо сприяння успішній адаптації.

Дослідження проводилося за такими етапами:

- Спостереження психолога.
- Вивчення адаптації п'ятикласників до навчання у другій ланці школи за наступними методиками:
 - а) «Незакінчені речення» (модифікація методики Сакса та Леві);
 - б) Тест шкільної тривожності за Філіпсом;
 - в) Анкета «Вивчення психологічного клімату класного колективу».
- Індивідуальні бесіди психолога з класними керівниками, вчителями.
- Розробка рекомендацій для класних керівників, батьків п'ятикласників.

Обстеженням охоплено 47 учнів 5-х класів.

5 – А клас – 24 учні (класний керівник – Олійник Ю.М.);

5 – Б клас – 23 учні (класний керівник – Чифурко І.Є.);

Результати вивчення адаптації учнів визначалися за такими ж показниками, як у 1-х класах.

Узагальнені результати подані в таблиці.

Клас	К-сть учнів	Високий рівень	Середній рівень	Низький рівень
5 – А	24	13 учнів (54 %)	11 учнів (46 %)	0
5 – Б	23	14 учнів (61%)	9 учнів (39%)	0

Всі класи	47	27 учнів (57,5 %)	20 учнів (42,5 %)	0
-----------	----	-------------------	-------------------	---

Отже, як видно з таблиці, більшість учнів (57,5%) позитивно ставиться до школи, її вимог та правил, комфортно себе почувають у класі та школі загалом, мають адекватну самооцінку та високий рівень домагань, активно працюють на уроках, спокійно сприймають ситуації перевірки знань. Деадаптованих учнів не виявлено.

Результати вивчення шкільної тривожності такі. У дослідженні рівня та характеру тривоги, що пов'язана зі шкільним навчанням виділяють наступні чинники: високої тривожності в п'ятикласників не було виявлено; підвищена тривожність була виявлена за наступними показниками: фрустрація потреби у досягненні успіху (56%), що може бути пов'язаним з несприятливим психологічним фоном, який не дає змогу дитині розвивати свої потреби в успіху та низька фізіологічна опірність стресу (57%), що може бути пов'язана з особливостями психофізіологічної організації, які знижують пристосованість дитини до ситуації стресогенного характеру.

Показники вивчення психологічного клімату класів: 5 – А – середній рівень (39 балів); 5 – Б – високий рівень (43 бали).

Для того щоб в подальшому навчанні не виникало труднощів, конфліктних ситуацій у спілкуванні з однолітками та вчителями, розроблені та надані рекомендації батькам та вчителям п'ятикласників.

Враховуючи вищезазначене

НАКАЗУЮ:

1. Результати моніторингу взяти до уваги.
2. Класним керівникам 1-х класів:
 - 2.1. Формувати позитивний психологічний клімат в учнівському колективі.
 - 2.2. Сприяти формуванню вмінь та навичок, які полегшують процес адаптації: вміння усвідомлювати вимоги вчителя і відповідати їм; вміння встановлювати міжособистісні відносини з педагогами; навички впевненої поведінки на уроці; навички самопідтримки; навички адекватної оцінки власних можливостей та здібностей; навички конструктивного відношення до невдач, помилок; вміння аналізувати досягнуті успіхи.
 - 2.3. Враховувати індивідуально-характерологічні особливості учнів.
 - 2.4. Враховувати типологічні особливості учнів (типи темпераменту).
 - 2.5. Враховувати вікові особливості першокласників: рухову активність, переважання ігрового типу діяльності, недостатню сформованість вольової регуляції.

2.6. Давати учням можливість виплескувати енергію (фізхвилинки, ігри на перервах).

2.7. Уникати вживання пестливих слів при поясненні матеріалу уроку, визначень, вказівок до виконання.

3. Класним керівникам 5-х класів:

3.1. Більше уваги приділяти особистісному спілкуванню з учнями (без врахування їх успіхів в навчальній діяльності з даного предмета: якомога частіше говорити з учнями, важливо, щоб бесіди не стосувались певного вчинку дитини, а були пов'язані з її інтересами, життям, здоров'ям, друзями).

3.2. Включати в навчання елементи гри.

3.3. В контактах з дітьми бути чесними, відвертими.

3.4. В роботі з класною групою значну увагу приділяти становленню класного активу; формуванню позитивних моральних цінностей авторитетних членів групи.

3.5. В організації освітньої діяльності враховувати вади здоров'я: знижений зір, сколіоз.

3.6. Звернути увагу на таких учнів у яких виражена тенденція до збудливості, коли усім керують емоції (уникати гострих кутів, щоб не ускладнювати відносин і гальмувати збудливість, розмовляти з ними спокійним тоном, не підвищувати голосу і ніколи не вирішувати проблему, коли учень збуджений).

3.7. Звертати увагу на дітей, у яких переважають гальмівні процеси. Не вимагати від них термінового виконання роботи - адже їх активність зростає поступово, не вимагати швидкої зміни невдалих формулювань під час усних відповідей - їм потрібен час для обдумування і виправлення помилки.

3.8. Звертати увагу на тих учнів, у яких висока емотивність (чутливість, вразливість).

4. Вчителям-предметникам

4.1. Приділяти більше уваги учням з низьким рівнем мислення.

4.2. Більше уваги звертати на розвиток уваги учнів.

4.3. Продовжувати роботу над розвитком творчих здібностей учнів.

4.4. Продовжити індивідуальну роботу з слабкими учнями, їх батьками по розвитку у дітей зацікавленості щодо результатів навчання.

4.5. Включати в плани уроків вчителів елементи інноваційних технологій зокрема особистісно орієнтованого навчання та виховання, здійснювати індивідуальний підхід до кожного учня, враховувати їх вікові та психологічні особливості.

4.6. Контроль за виконанням даного наказу покласти на заступників директора з навчально-виховної роботи Кінер Т.М. та Чифурко І.Є.

Директор гімназії

Любов СОЛТИСІК

З наказом ознайомлені:

Ірина ЧИФУРКО

Тетяна КІНЕР